

Ἀρχιμ. Σαράντη Σαράντου
ἐφημερίου Ἱ. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀμαρουσίου

Σχέση τῆς Ἐκκλησίας μέ τήν Πολιτεία

Εἰσαγωγικά

Ἄκρα εὐγνωμοσύνη αἰσθανόμαστε ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ μέσης δηλαδή μορφώσεως Ἕλληνες, οἱ καλοπροαίρετοι καί ἀληθινά διαβασμένοι Ἕλληνες, γιατί ὁ ὑψηλός ἀρχαιοελληνικός πολιτισμός μας ἐπηρεάστηκε καί διαποτίστηκε ἀπό τήν ἄκτιστη Χάρι πού ἡ ἀγιωτάτη Ἐκκλησία μας τοῦ προσέφερε.

Ἦδη ἡ θεία Πρόνοια εἶχε, πρό Χριστοῦ, πριμοδοτήσει τόν εὐγενικό καί ἐκπολιτιστικό ἀγώνα τοῦ Μακεδόνα Μ. Ἀλεξάνδρου καί ἡ ἀπείρου ἀξίας Ἑλληνική γλῶσσα μαζί μέ τόν Ἑλληνικό πολιτισμό εἶχαν ἀπλωθεῖ σ' ὅλον τόν κόσμο. Ἔτσι εἶχαν προετοιμασθεῖ οἱ ἀνθρώπινες συνειδήσεις καί εἶχαν παιδαγωγικά εὐαισθητοποιηθεῖ στά μέτρα τοῦ ἀνθρωπίνως δυνατοῦ γιά νά ὑποδεχθοῦν τή χριστιανική πίστη καί χριστιανική ζωή γενικότερα.

Ὁ ἀρχαιοελληνικός λόγος ἄρρηκτα δεμένος μέ τόν ἀρχαιοελληνικό πολιτισμό ἐξασφάλισαν τήν ἀπαραίτητη ψυχροσωματική ἰσορροπία, τό πιό κατάλληλο ἔδαφος, πάνω στό ὁποῖο ἐδράστηκε ὁ θεανθρωποποιημένος πολιτισμός, πού ἔδωσε τό ἔθνος μας μέ τήν ἀληθινή χριστιανική πίστη καί ζωή.

Ἀρχή - θεμέλια τοῦ νέου πολιτειακοῦ συστήματος

Αὐτός ὁ θεανθρώπινος ὑψῆς πολιτισμός ἐγκαθιδρύεται πάνω στόν πλανήτη μας ἀπό τότε πού τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Παναγίας Τριάδος σαρκώνεται καί εἰσέρχεται διακριτικά καί ἀπλᾶ μέσα στήν ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ ζωή Του, ἡ διδασκαλία Του, τά θαύματά Του, ἡ συμπεριφορά Του, τό μαρτύριό Του, ὁ θάνατός Του, ἡ Ἀνάστασή Του καί ἡ Ἀνάληψή Του δείχνουν παντοῦ καί πάντοτε ὅτι δέν εἶναι ἕνας ἀύδεντικῆς ἐπιβολῆς Θεός, ἀλλά Θεός καί ἄνθρωπος, πού σέβεται τήν ἀρχική, ἀρχετυπική δημιουργία, πού εἶναι δημιουργία ἀγάπης καί ἐλευθερίας. Δέν εἶναι ὁ σταυρωτής καί βασανιστής, ἀλλά ὁ ἐκουσίως καί ὑπέρ ἡμῶν παθῶν καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν σταυρωθεῖς καί Ἀναστάς, συνανιστῶν μαζί Του ὅλο τό ἀνθρώπινο γένος.

Οἱ θεοκήρυκες Ἅγιοι Ἀπόστολοι τή διδασκαλία καί τή ζωή τοῦ θεανθρώπου Κυρίου εὐαγγελίστηκαν σ' ὅλον τόν κόσμο, ὡς οἱ πρῶτοι φιλόθεοι καί ἀκραιφνῶς φιλάδελφοι.

Ἄμεσοι ἀποδέκτες τοῦ ἀνακαινιστικοῦ μηνύματος τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεδείχθησαν οἱ πρόγονοί μας, οἱ Ἕλληνες. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνῶ ἄκουσαν μέ προσοχή τόν Ἀπ. Παῦλο, ἐπιφυλάχθησαν νά ἀπαντήσουν θετικά. Ἡ περαιτέρω ὅμως συμπεριφορά τους ἐναντι στή νέα πίστη ἐπιβεβαιώνει τή βαθεῖα πείνα καί δίψα τους γιά τή Ἀλήθεια σ' ὅλα τά ἐπίπεδα ζωῆς. Γιαυτό καί δέχτηκαν τήν Ἀλήθεια ὑποστασιοποιημένη στό πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ. Ἡ Ἀλήθεια, ὁ Χριστός, ἡ διδασκαλία Του, ἡ νοοτροπία Του, ἡ ζωή Του ἔγιναν ζωή τῶν Ἑλλήνων καί ὄλων τῶν μετεχόντων τῆς ἀρχαιοελληνικῆς Παιδείας.

Σημασία τῆς Θεολογίας στήν ἐξέλιξη τοῦ πολιτειακοῦ συστήματος

Οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας εἶχαν ἀποτυπώσει στά ἔργα τους, στά δημιουργήματά τους τήν ἰσορροπία καί τήν ἀρμονία ἀνάμεσα στήν ὕλη καί στό πνεῦμα, ἀνάμεσα στό σῶμα καί στήν ψυχή, ἀνάμεσα στή θεότητα καί τήν ἀνθρωπότητα.

Βέβαια ξέφευγαν «μονοφυσιτικά» ἐνίοτε ἀπ' αὐτήν τήν ἰσορροπία, γιατί μεταπτωτικά, χωρίς τό Φῶς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί πολύ περισσότερο χωρίς τήν ἀποκάλυψη ἐκ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γλυστροῦσαν στή θεοποίηση τῆς ὕλης καί τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, ἀπολυτοποιοῦσαν τά πάθη καί ἔπεφταν στήν εἰδωλολατρία. Γιαυτό καί ὁ θεοφώτιστος πατήρ ἡμῶν Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ὀνομάζει καί θεωρεῖ τούς θεούς τῶν προγόνων μας δαιμόνια, ὅπως ἀκριβῶς καί τούς περιγράφει ὁ Προφητάνακτας Δαυίδ «στόμα ἔχουσι καί οὐ λαλήσουσι...» (Ψαλ. 134).

Ἡ Ὁρθόδοξη χριστιανική θεολογία ἔγινε ἀσμενέστατα δεκτὴ ἀπό τούς προγόνους μας. Ἐδίωξε ἀπό τά μυαλά καί ἀπό τίς καρδιές τους καί ἀπό τή λατρεία τους τό ψεῦδος τῶν μυθικῶν θεῶν καί τούς συνέδεσε μέ τόν Τριαδικό Θεό μέσω τῆς ἀκτίστου Θεῖας Χάριτος. Κατέρρευσε ἡ πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας μετά ἀπό τά ἥρωικά μαρτύρια καί τίς θαρραλέες ὁμολογίες τῶν ἑκατομμυρίων Ἁγίων μαρτύρων. Ὅμως ἡ πλειονότητα τῶν ἀρχαίων ναῶν διατηρεῖται μέχρι σήμερα. Ἡ συλλογική Ἑλληνική μνήμη καί ὁ συλλογικός σεβασμός στίς ρίζες τῆς πανάρχαιας θρησκείας μας διαλαλεῖ μυστικά, ταπεινά καί σοβαρά τήν τεράστια διαφορά ἀνάμεσα στό πανάρχαιο μεταπτωτικό σκοτάδι καί τή σημερινή, πάντοτε σύγχρονη Ὁρθόδοξη ἀλήθεια, πού ἐκτείνεται ὡς ἀμείωτη διά βίου Ὁρθοπραξία μέ προοπτικές αἰωνίου μετά τοῦ Χριστοῦ ζωῆς στήν οὐράνια Βασιλεία Του.

Ἡ Ὁρθόδοξη δογματική διδασκαλία εἶναι ἡ μόνη ἀληθινή τροφή τοῦ νοῦ, τῆς καρδιάς καί τῆς ὅλης ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ ἄρρηκτα συνδέεται μέ τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας μέσα στά ὁποῖα ὁ Χριστός σημαίνεται, φανερώνεται.

Ἡ Ὁρθόδοξη δογματική διδασκαλία εἶναι συγκροτημένη ἀπό

- τή θεόπνευστη, ἰσόκυρη καί ἰσοστάσια Παλαιά Διαθήκη, τῆς ὁποίας τό πνευματικό ὄπλοστάσιο ἐπικαλοῦνται οἱ Ἅγιοι Πατέρες,
- ἀπό τήν Καινή Διαθήκη,
- ἀπό τίς θεοφώτιστες ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί
- ἀπό τίς ἀγιοπνευματικές ἐμπειρίες τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Τό Χριστολογικό δόγμα ὑλοποιεῖται καί ἀπλώνεται μέσα στίς κοινωνίες

Ἡ εὐθραυστη ἀρχαιοελληνική ἰσορροπία ὕλης καί πνεύματος στερεώθηκε μέ τήν σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀπό τήν ὁποία ἔκτοτε καί μέχρι σήμερα οἰκοδομήθηκε αὐτό τό λαμπρό οἰκοδόμημα τῆς στενῆς συνεργασίας καί τῆς ἀλληλοπεριχωρήσεως Ἐκκλησίας καί Πολιτείας. Βέβαια καί πάλι ἡ μεταπτωτική ἀδυναμία μπορεῖ νά ἐμφανίζει μονοφυσιτικά συμπτώματα καί τάσεις ἐπιβολῆς τοῦ ἑνός πρός τόν ἄλλο φορέα. (Μόνο συμβατικά μποροῦμε νά ὀνομάσουμε τήν Ἐκκλησία μας «φορέα» καί κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τήν ὀργάνωσή της μέσα στόν κόσμο.

Τό Χριστολογικό δόγμα ἀποτελεῖ τή θεωρητική καί πρακτική βάση τοῦ νέου πολιτειακοῦ συστήματος. Ἰσορροπημένες προσωπικότητες οἱ πρόγονοί μας, δέχονται μέ χαρά καί ἀγαλλίαση τό φῶτισμα πού παρέχει τό ἅγιο Βάπτισμα καί τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού δίνει τό ἱερό Μυστήριο τοῦ Χρίσματος καί ἀποκτοῦν ὅλες τίς ἐμπειρίες τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἡ ζωή τοῦ Χριστοῦ διαποτίζει τά βάθη τῆς ψυχῆς τους, ἀλλά καί δραστηριοποιεῖ ὅλους τούς μηχανισμούς γιά ἀκατάπαυστη δημιουργία μέσα στόν κόσμο μέ προοπτικές αἰώνιας ζωῆς.

Τό Χριστολογικό δόγμα (τέλειος Θεός καί τέλειος, δηλ. πραγματικός ἄνθρωπος) ἀπλώνεται σ' ὅλη τή ζωή τους. Ὅχι μόνο μυστικά, ψυχικά, πνευματικά ζοῦν καί λατρεύουν τό θεάνθρωπο Χριστό, ἀλλά καί φανερά, κοινωνικά, πολιτιστικά.

Προσευχές - ἱερές Ἀκολουθίες - θ. Λειτουργίες

Γιαυτό καί οἱ προσευχές ἔχουν καί προσωπικό χαρακτήρα - ἐγώ καί ὁ Θεός - ἀλλά καί δημόσιο, μέ τή δημόσια λατρεία, ἡ ὁποία τελεῖται διά τῶν πολλῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καί τῶν καθημερινῶν ἀνά τήν Οἰκουμένη θείων Λειτουργιῶν. Κάθε θεία Λειτουργία ἔχει οἰκουμενικό, χαρισματικό, ἱαματικό δυναμισμό, μέ τόν ὁποῖο θεραπεύεται ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα.

Σύμπασες αὐτές οἱ προσευχές - «ἀτομικές» καί δημόσιες - ἔδωσαν τό ἐκάστοτε παρόν μέ τό αἰώνιο, τό ἐδῶ μέ τό ἐπέκεινα, τό χοϊκό μέ τό οὐράνιο, τήν Ἐκκλησία μέ τό κράτος.

Τραγούδια - Ποιήματα

Ἐκτός τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ καί τῶν ἱερῶν προσευχῶν καί Ἀκολουθιῶν ἡ ζωντανή θεία Χάρη ἀπό τούς ἀνθρώπους ξεπήδησε ὡς τραγούδια καί ὡς ποιήματα. Τά δημοτικά μας τραγούδια ἐκφράζουν τήν Ἑλληνική καί Ὁρθόδοξη ψυχή πού χαίρεται ἀνείπωτα γιά τίς ἀφθονες δωρεές τοῦ Θεοῦ καί ἐκφράζεται ἐνθουσιαστικά, ἀλλά καί ὀδυνᾶται μέσα στά βάσανα, τούς θανάτους, τίς πίκρες ἀπό τούς ζωντανούς χωρισμούς στά ξένα, ἀπό τήν ἀνέχεια καί ἀπό τά ἀναπάντεχα.

Τά δημοτικά μας τραγούδια κρατοῦν καί κάποια ἱστορικά παγανιστικά λείψανα, ἀλλά κυρίως προχωροῦν μέσα ἀπό τήν ὀρθόδοξη πίστη καί ζωή σέ μιά ἄλλη πέρα ἀπό τήν κτιστή, πρός τήν ἄκτιστη πραγματικότητα. Ἡ Ἑλληνική ὀρθόδοξη ψυχή εὐαισθητοποιημένη ἀπό τή θεία Χάρη ξέρεи καί νά λυπᾶται «οὐχ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων» ἀλλά καί νά χαίρεται τίς διάφορες κτιστές καί ἄκτιστες - ὑπερβατικές - εὐλογίες τοῦ Θεοῦ. Ἡ ζωντανή θεία Χάρη πού διαφεντεύει τίς ψυχές τῶν ἀγωνιζομένων χριστιανῶν, ἡ ἴδια μέσω αὐτῶν ἐκφράζεται κοινωνικά, εὐρύτερα, ἀνοιχτά, δημόσια.

Ὁ Γάμος ὡς ἐκκλησιολογικό γεγονός

Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ λιγότερο ἢ περισσότερο συνειδητοποιημένοι θεωροῦν τό γάμο ὡς ὀριακό καί μέγιστο γεγονός καί ἱερό μυστήριο ἀγάπης, δημιουργίας, ζωῆς. Μέσα ἀπό τήν πολύ

πλούσια εὐλογία τοῦ μυστηρίου ἀπορρέουν καί τά ἐκφραστικότερα ἔθιμα τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ μας, πού μέ πολλά κτιστά σύμβολα διαλαλοῦν καί τεκμηριώνουν τήν ἀξία – παρούσα καί αἰώνια – τοῦ Χριστιανικοῦ γάμου. Τό μικρό κύτταρο τῆς οἰκογένειας ἀποτελεῖ μικρογραφία καί εἰκόνα τῆς εὐρύτερης οἰκογένειας τῆς κοινωνίας καί τῆς Ἐκκλησίας. Τά μέλη τῆς μικρῆς οἰκογένειας ἀσκούμενα καί χριστοποιούμενα μεταφέρουν τήν ἀρετή τους καί μέσα στήν πολιτεία. Ἔτσι Ἐκκλησία καί Πολιτεία ἀλληλοπεριχωροῦνται καί συμπορεύονται συμπαρασύροντας ἀκόμα καί τούς μή ὀρθοδόξους στόν πολιτισμό τους καί στήν ποιότητα τῆς χριστιανικῆς βιοτῆς.

Οἰκογενειακό δίκαιο

Ἡ χριστιανική συνείδηση καί ζωή παρέλαβε τό οὐμανιστικῆς ὑφῆς δίκαιο καί τό τελειοποίησε μέ τό πνευματικό φῶς τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Τό οἰκογενειακό δίκαιο ἀπετέλεσε τό χαρακτηριστικότερο παράδειγμα ἐπιρροῆς τῆς χριστιανικῆς εὐαγγελικῆς νοοτροπίας στό πολιτειακό γίγνεσθαι.

Τάσεις διαχωριστικές τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν Πολιτεία ἐπιβάλλουν καί ἀλλαγές, τροποποιήσεις, εὐρωεξομοιώσεις καί στό οἰκογενειακό δίκαιο. Τάσεις αὐτονομίας τῶν μελῶν, οὐμανιστικῆς ἀνεξαρτησίας ἀντιπαρατίθενται στήν ἀμοιβαία ὑπακοή τῶν μελῶν πού ζητάει ἡ Ἐκκλησία γιά τήν ὑπέρβαση τῶν διαφορῶν, τῶν ἀντιθέσεων, τῶν καταλυτικῶν διαφωνιῶν.

Συμβολή τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης.

Γιά τήν ἄρτια καί ἀκριβῆ διατύπωση τῆς Δογματικῆς Διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας μας κινητοποιήθηκε ὁ ἀμύθητος πλοῦτος τῆς ἀρχαιοελληνικῆς γλώσσης. Ἔτσι καί ἡ πανάρχαια καί πάμπλουτη γλώσσα μας χριστοποιήθηκε, ἀλλά καί τά ἱερά μας δόγματα βρῆκαν ἄριστα ἐκφραστικά ἐργαλεῖα γιά νά μεταφερθοῦν ἀπό τή θριαμβεύουσα ἐν οὐρανοῖς Ἐκκλησία, στήν κτιστή γῆνίη μας πραγματικότητα.

Μάλιστα αὐτή ἡ δογματική διδασκαλία περί τῶν Τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, περί τοῦ Προσώπου τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, περί τῆς Θεομήτορος Κυρίας Θεοτόκου, περί τῶν Ἁγίων καί τῆς Ἐκκλησίας συνδέθηκε μέ τή θεία Λατρεία, τίς ἱερές ἀκολουθίες, τή θεία Λειτουργία. Ὅλα μαζί δεμένα μέ τόν ἀρχαιοελληνικό λόγο, ἀποτελοῦν τό χαρισματικό πλοῦτο τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ἔδωσε στόν Ἑλληνισμό μας τή Θεανθρώπινη δογματική διδασκαλία τῆς καί τή χαρισματική Θεανθρώπινη λατρεία τῆς, ἐνῶ ὁ ἐλληνικός πολιτισμός μας τῆς προσέφερε τό ἀριστουργηματικότερο κατασκευασμά του, τήν τέλεια γλώσσα του. Μέ αὐτή τή γλώσσα-δογματική, λατρευτική-μιλάμε στό Θεό μας καί μέ τήν ἴδια γλώσσα μᾶς μιλάει ὁ Θεός μέσα στήν Ἐκκλησία μας, μέσα στή λατρεία μας.

Ὅλα τά εἶδη τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου ἐπιστρατεύτηκαν γιά νά φωτίσουν ὄχι μόνο τούς Ἑλληνες ὀρθοδόξους, ἀλλά καί τά ἀπανταχοῦ ἀγωνιζόμενα καί Θεούμενα μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μέ τά ἱερά δόγματα καί τίς ἱερές Ἀκολουθίες.

Πόσο δίκαιο εἶχε ὁ ἅγιος καί Θεοφώτιστος καί πολυτάλαντος Γέροντας, ὁ π. Ἰουστίνος Πόποβιτς πού ἔστειλε στήν Ἑλλάδα τούς ἤδη πτυχιούχους Θεολόγους Σέρβους ἱερεῖς, νά γίνουν μέτοχοι καί κάτοχοι τῆς ἀρχαιοελληνικῆς κυρίως γλωσσικῆς Παιδείας, γιά νά κατορθώσουν νά γίνουν καί σωστοί φωτισμένοι ὀλοκληρωμένοι καί ὄχι ἐλλειμματικοί Θεολόγοι!

Τό δημοκρατικό συνοδικό πολίτευμα

Ἡ ἀρχαία Ἑλληνική Παιδεία ὀριοθετημένη καί ἐκφραζόμενη μέ τόν ἄριστα δομημένο καί πλούσιο λόγο συγγένεψε μέ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Προϊόν αὐτῆς τῆς ἀγαστῆς συγγενείας εἶναι τό δημοκρατικό πολίτευμα, ἤ καλύτερα τό συνοδικό πολίτευμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, μέσα στήν ἀπλότητα καί τήν εὐρυχωρία τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσονται καί μορφώνονται τά μέλη τῆς, μικρά καί μεγάλα καλά καί λιγότερο καλά, ἁμαρτωλά καί ἐνάρετα, φτωγά καί πλούσια, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά.

Τό ἀρχαῖο Ἑλληνικό δημοκρατικό ἰδεῶδες, εἰσερχόμενο καί βαπτιζόμενο μέσα στήν Ὁρθοδοξία χριστοποιήθηκε καί συνοδικοποιήθηκε, ἔτσι ὥστε κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας, σ' ὅποια πνευματική κατάσταση καί ἄν βρίσκεται, νά μπορεί νά ἐπιβιώνει ἀλλά καί νά ἐξελισσεται χαρισματικά μέ τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί νά μορφώνεται ὁ Χριστός μέσα του.

Διαφορά μέ τά δυτικοευρωπαϊκά πολιτειακά μοντέλα

1. Νά κυρίως γιατί ποτέ δέν μπόρεσε ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα νά συνταυτισθεῖ μέ τά δυτικά θρησκευτικά συστήματα. Δέν κόλλησε μέ τήν Παναίρεση τοῦ Παπισμοῦ καί τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Γιατί δέν ὑπῆρχε καί δέν ὑπάρχει καμιά συγγένεια οὔτε στή δογματική διδασκαλία, οὔτε στό ἀπορρέον ἐξ αὐτῆς ἦθος, οὔτε στή γλωσσική νοοτροπία, δομή καί ἐκφραση, οὔτε στό πολίτευμα. Κάθε φορά πού οἱ ἐθνικές περιστάσεις καί ἡ σκλαβιά ἀνάγκαζαν τούς Ἑλληνες Ὁρθοδόξους νά ἀναμένουν βοήθεια ἀπό τή Δύση, διαψεύδονταν, ἀκριβῶς γιατί καί ἡ πίστη καί ὁ πολιτισμός καί ἡ κουλτούρα καί ἡ νοοτροπία καί ἡ δομή τοῦ πολιτεύματος ἦταν ἀντίθετα τῶν Ἑλληνικῶν καί Ὁρθοδόξων δομῶν.
2. Μετά ἀπό τά παραπάνω ἱστορικά καί θεολογικά δεδομένα πού ἀποδεικνύουν τήν ἐσωτερική ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας μέ τήν Πολιτεία, θεωροῦμε αὐτονόητα τά παρακάτω:
3. Ὁ λόγος περί χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό Κράτος ἔρχεται μετά ἀπό τήν ἀποκάλυψη ἀπό τούς δημοσιογράφους φοβερῶν σκανδάλων ἀνωτάτων κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ὄχι μόνο. Εἶναι λοιπόν προφανέστατη ἡ ἐσπευσμένη διαπλοκή ἀνάμεσα στή δημοσιογραφία προβολῆς τῶν σκανδάλων καί στή δημοσιογραφία περί χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό Κράτος.
4. Δέν ἐκπλησσόμαστε γιά τήν παραπάνω δημοσιογραφική τακτική, ἀφοῦ ἀντιλαμβανόμαστε πιά πολύ καλά τήν τακτική τῆς νέας τάξεως πραγμάτων, τῆς νέας Ἐποχῆς. Μεγιστοποιεῖ τά ἐλάσσονα καί ἐλαχιστοποιεῖ τά μέγιστα.
5. Ἐνα τόσο μεγάλο θέμα ὅμως πού ἄπτεται ὀλόκληρης τῆς Ἱστορίας μας καί τῆς ζωῆς τοῦ Ἑθνους μας μπορεί νά συζητεῖται ἐν μέσῳ ποταπῶν παθῶν καί σκανδάλων;
6. Κατά τήν παρούσα περίσταση μπλέκονται ἠθελήμενα ἢ μή θέματα καί προβλήματα ἀτομικά μέ θέματα ὑπερατομικά, μέ θέματα πού ἄπτονται τῆς μακροτάτης ζωῆς τοῦ Ἑθνους μας, ὅπως πιοῦ πάνω προσπαθήσαμε νά ὑπενθυμίσουμε.
7. Ἀποροῦμε: Πῶς εἶναι δυνατόν νά ἐμπλέκονται ἀμέσως μετά τή δημοσιοποίηση τῶν ἠθικῶν σκανδάλων, στή συζήτηση περί χωρισμοῦ καί σοβαροῖ διανοούμενοι καί ὑπεύθυνοι ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος;

8. Ὅλα τά Εὐρωπαϊκά κράτη ἔχουν τήν Ἱστορία τους καί τήν Παράδοσή τους, μικρή ἢ μεγάλη. Δέν ἔχει τό δικαίωμα καί τό δικό μας Ἔθνος νά συνεχίξει τή δική του ζωντανή Παράδοση καί Ἱστορία; Γιατί θά πρέπει νά ἀπεκκλησιοποιηθεῖ, ἀφοῦ ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ λαοῦ ἀποτελεῖται ἀπό Ὀρθοδόξους βαπτισμένους φωτισμένους καί μυρωμένους; Πόσοι καί πόσοι ξένοι μετανάστες στή χώρα μας δέ φιλοξενοῦνται φιλόφροντα καί πόσοι καί πόσοι δέ βαπτίζονται, ἐπειδή αἰσθάνονται τήν ἐπιθυμία νά γίνουν καί αὐτοί μέλη φωτισμένα τῆς Ἐκκλησίας;
9. Ἡ Ἱστορία καί ἡ Παράδοσή μας δέν εἶναι νεκρά ἀπολιθώματα τοῦ ἀπωτάτου παρελθόντος, ἀλλά ἡ ζωντανή καί συνεχιζόμενη ἐκφραση τῆς ζωῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οἱ προτείνοντες τό χωρισμό τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό κράτος κατά πάσα περίπτωση ἔχουν ἀποκοπεῖ ἀπό τά λαϊκά στρώματα, πολλές φορές σνο-μπάρουν καί ὑποτιμοῦν τόν Ἑλληνικό λαό, στόν ὁποῖο στανικά θέλουν νά ἐπιβάλουν τόν ἀτομικό τυπικό τρόπο ζωῆς τους καί νοοτροπίας τους, πού διαφοροποιεῖται ἀπό τό συνολικό δυναμικό τρόπο ὀρθόδοξης καί Ἑλληνικῆς ζωῆς. Σύνδρομο, ἡ μάλλον κόμπλεξ «ἐκσυγχρονισμοῦ» μαστίζει κάποιους ἐπώνυμους στή χώρα μας.
10. Ἀνάμεσα στούς εἰσηγητές τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό Κράτος κατά καιρούς συγκαταλέγονται καί κάποιοι ταγοί τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Ἀσφαλῶς διακατέχονται ἀπό κοσμική νοοτροπία ἐλιτίστικη, πού εἶναι ἔξω καί πέρα ἀπό τήν ὀρθόδοξη, μή μονοφυσικὴ νοοτροπία καί Ἐκκλησιολογία. Ἴσως ὁ ἀλλοτριωμένος τρόπος ζωῆς καί ἡ οὐμανιστική, μή Ὀρθόδοξη καί Ἑλληνική Παιδεία νά τοὺς προκαλεῖ αὐτόν τόν ἀλληθωρισμό πρὸς ἄλλα πολιτειακά μοντέλα μή βιώσιμα στήν Ἑλληνορθόδοξη δημοκρατική πατρίδα μας.
11. Ταπεινῶς φρονοῦμε ὅτι ἡ ἐμμονή μας στήν ἄκρως εὐλογημένη καί συνεχιζόμενη Παράδοση ἁρμονικῆς κατὰ τό δυνατόν συνεργασίας τῆς Ἐκκλησίας μέ τό κράτος δέν εἶναι ἔξω καί μακριά ἀπό τή δυνατότητα συμμετοχῆς τῆς πατρίδας μας στό εὐρωπαϊκό γίγνεσθαι. Ἀντίθετα, ταπεινῶς φρονοῦμε, ὅτι εἶναι δυνατόν οἱ ἀδελφοί Εὐρωπαῖοι νά ὠφεληθοῦν προσεγγίζοντας αὐτό τό μοναδικό χαρισματικό πολιτειακό σχῆμα συνεργασίας τῆς Ἀγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, πού ἀποτελεῖ τό σῶμα τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, μέ τό κράτος πού δέν εἶναι ἄλλο, δέν εἶναι ἀλλότριο, ἀλλά ταυτίζεται ὡς πρὸς τό περιεχόμενό του, ὡς πρὸς τά μέλη του κατὰ τό πλεῖστον μέ τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.
12. Ἄν ὑποτεθεῖ, ὅτι γίνεται αὐτός ὁ διαχωρισμός τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό κράτος, αὐτό θά σημαίνει καί τό θάνατο τοῦ Ἔθνους μας, ἀφοῦ μέχρι τώρα αὐτές οἱ δύο δυνάμεις ἀποτελοῦν μιά ζωντανή ἐνότητα, σάν τήν ἐνότητα τῆς ζωντανῆς ψυχῆς μέ τό ζωντανό σῶμα. Ὄταν διαχωριθεῖ ἡ ψυχὴ ἀπό τό σῶμα, ἐπέρχεται ὁ θάνατος. Θάνατος ἱστορικός, πνευματικός, πολιτιστικός, πολιτειακός, μορφωτικός, θά εἶναι καί ὁ θεσμικός καί ἐπίσημος διαχωρισμός τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό Κράτος. Καί ἡ μὲν ψυχὴ δέ χάνεται ἀλλά ζεῖ, τό σῶμα ὅμως ἀποσυντίθεται. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τήν ψυχὴ ἀποκλείεται νά χαθεῖ καί νά πεθάνει. «Πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν Αὐτῆς» διαβεβαίωσε ὁ ἴδιος ὁ Σωτήρας Χριστός. Τό κράτος, ἡ Πολιτεία, τό Ἔθνος τί θά ἀπογίνει χωρίς Ἐκκλησία, χωρίς Χριστό, χωρίς Ψυχὴ;
13. Γιά νά μὴν εἴμαστε ἐξωπραγματικοί, θά πρέπει νά τονίσουμε ὅτι αὐτοί πού στέλνουν τίς διαταγές ἄνωθεν, καί πρέπει νά ἐκτελεσθοῦν ἀπό τά ὄργανα τῆς ἐξουσίας ἔσω, πιέζουν μέ διάφορους τρόπους νά ψηφίζονται ἐπὶ μέρους νόμοι πού δυναμιτίζουν κατ'

οὐσίαν καί κατά περιεχόμενο αὐτήν τήν ἀριστουργηματική οἰκοδομή ἀρμονικῆς συνεργασίας τῆς Ἐκκλησίας μέ τό Κράτος.

14. Τά media, πειθαναγκασμένα καί διαπλεκόμενα μέ ἴδια καί ξένα συμφέροντα ἀναλαμβάνουν τήν εὐθύνη καί τή δραστηριότητα νά μεθοδεύσουν μέ τηλεοπτικές συζητήσεις τή χειραγώγηση τῆς κοινῆς γνώμης γιά ἀποδοχή καί θεσμοθέτηση νόμων διαχωριστικῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν Πολιτεία καί τό Κράτος.
15. Οἱ ρόλοι τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πολιτείας εἶναι διακριτοί. Τά ὄρια τῶν δύο αὐτῶν θεσμῶν εἶναι καθορισμένα καί δεδομένα τόσο στήν κοινή συνείδηση τοῦ λαοῦ ὅσο πολύ περισσότερο στούς ἔχοντες πνευματική ἐν Χριστῷ ἐμπειρία ταγούς τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο ἐπίσης καί στούς πεπαιδευμένους ἐκπροσώπους τοῦ λαοῦ πού γνωρίζουν λίγο ὡς πολύ τή σχέση Ἐκκλησίας καί Κράτους. Δυστυχῶς ἡ νέα Ἐποχή καί τό κοσμικό φρόνημα ἐπηρεάζουν ἀμφότερα τά μέρη καί δημιουργοῦν τεχνητή σύγχυση καί χάος στίς σχέσεις ἀμφοτέρων μέ κύριο στόχο τήν πνευματική ἀποδυνάμωση καί τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πολιτείας, γιά νά γίνει λειοτέρα ἡ ὁδός ἢ ἀπάγουσα πρός τήν Πανδρησκεία.
16. Ἐνα κοινωνικό πολιτειακό σύστημα πού κράτησε πάνω ἀπό δεκαεπτά αἰῶνες συνεργασίας καί ἀλληλοπεριχωρήσεως τῆς Ἐκκλησίας μέ τό Κράτος, πού δοκιμάστηκε ἀπό τίς πολλές γενιές τῶν συμπολιτῶν μας πού τό δέχονταν, πῶς εἶναι δυνατόν ἐν θεσμῷ νά ἀδεται καί μάλιστα μετά ἀπό συνταγματική ἀναθεώρηση; Ἐχει συμβεῖ κάτι παρόμοιο σέ ἄλλο μέλος – κράτος μέσα στήν Εὐρωπαϊκή Ἐνωση;
17. Παρατηροῦμε ὅτι ὅταν παγώνει τό θέμα αὐτό καί ὅταν ἀποσυνδέεται ἀπό τά σκάνδαλα τῶν κληρικῶν, πρυτανεῖ ἡ γόνιμη, ἡ ὑγιῆς λογική καί ἡ συλλογική ἱστορική μνήμη καί συνειδητοποιεῖται ἡ σημασία αὐτοῦ τοῦ τόσο χρήσιμου θεσμοῦ πού ἔχει προέλθει ἀπό τό φωτισμό τῆς θείας Χάριτος καί ἀπό τά σπλάγχνα τοῦ Ἑλληνικοῦ Χριστιανικοῦ λαοῦ.

Ταπεινή μας εὐχή: Νά συνειδητοποιήσουμε καθένας τήν εὐθύνη του γιά ἕνα τόσο σοβαρό καί μεγάλο θέμα πού εἶναι καί προσωπικό καί καθολικό. Ἡ ἀκμαία ἐν Χριστῷ πνευματική μας ζωή θά ἐλκύει τή Χάρη τοῦ Θεοῦ ὥστε καί προσωπικά νά ὠφελούμαστε, ἀλλά καί εὐρύτερα τό πολιτειακό αὐτό σχῆμα νά κραταιώνεται καί νά χαριτώνεται, γιά νά βοηθάει τά ἑκατομμύρια μέλη του νά χριστοποιοῦνται καί νά σφίζονται.